

Секція 4
ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ РОБОТИ
ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Олійник Ю.Я., провідний фахівець
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ - СУСПІЛЬНА ЗАГРОЗА
СЬОГОДЕННЯ

У сучасних умовах тероризм являє серйозну загрозу безпеці не тільки держави, але і усього світового співтовариства. У боротьбі з цим найнебезпечнішим злом повинні бути реально задіяні всі державні структури. При цьому важлива роль приділяється криміналістичному забезпеченню запобігання і розслідування терористичних актів.

Терористи - це особливий клас людей, свого роду подвижники зі знаком мінус, з двоїтим ставленням до життя: з одного боку, вони хочуть зробити його справедливим і правильним, а з іншого - знищують його, убиваючи багатьох для досягнення своїх ідеалів. Разом з тим у них виразно проявляється прагнення вийти за межі свого повсякденного та буденного існування, наповнити його яскравими фарбами, незвичайними подіями, ризиком, гострими переживаннями, нарешті, що особливо важливо, зіштовхнутися зі смертю. Відповідний психологічний ефект досягається двоюким шляхом: коли екстреміст ризикує своїм життям і коли він вбиває [1].

Аналіз практики розслідування надзвичайних подій з ознаками тероризму, вчинених за допомогою вогнепальної зброї і вибухових пристроїв, свідчить про те, що розкриття таких злочинів у порівнянні з іншими значно нижче, а невдачі в їхньому розкритті обумовлені насамперед недостатнім знанням слідчими й оперативними працівниками методики їх

розслідування; прорахунками в організації і взаємодії суб'єктів при проведенні невідкладних слідчих (розшукових) і пошукових дій; слабким використанням оперативно-розшукових заходів і допомоги громадськості.

Вчинення злочину певним способом включає до нього сукупність різних прийомів підготовки, реалізації злочинного задуму та приховування слідів, які характеризуються їх різною відповідною сукупністю. Тому при наявності окремих слідів або інших даних, які вказують на можливий спосіб злочину, є можливість висувати версію про відповідний спосіб злочину вже при огляді місця події і дає можливість виявляти місця відповідних слідів та здійснювати слідчі дії та оперативно-розшукові заходи. Спосіб злочину проявляється у вчиненні певних дій,

відображається в обстановці та інших речових елементах середовища у вигляді різних її змін. Ці зміни несуть у собі інформацію про спосіб та опосередковано про детермінуючі його фактори, про членів злочинної групи та характеризують їх професійні та злочинні навички (найбільш глибоко проблеми способу вчинення злочинів за умов істотної зміни характеру злочинної діяльності досліджені В. Бахіним та С.М. Зав'яловим [2].

Спосіб злочинів охоплює дії не тільки безпосередньо включені або пов'язані із вчиненням злочину, але й спрямовані на підготовку та приховування їх. Для попередження цих злочинів вивчення способів їх вчинення має суттєве значення. Узагальнення та аналіз практики розкриття та розслідування цих злочинів і виявлення ознак, характерних для підготовки до вчинення злочинів, дає можливість сформулювати рекомендації про заходи попередження та припинення організаційної злочинної діяльності (підготовка злочину як об'єкт криміналістичного дослідження розкрита у дослідженні Тищенко В.В. [3].

Менш поширеними, однак найбільш прогнозованими у світі є такі способи вчинення терористичних актів як отруєння, поширення епідемій, епізоотій та епіфітотій (детально проблеми розслідування терористичних актів вчинених такими способами розглянуті у дослідженнях І.І. Артамонова [4], А.М. Гасанова та В.О. Образцова [5], В.І. Рудомана [566]).

Негативною тенденцією останнього часу стало широке використання терористами автомобілів, особливо якщо вони куплені в довірителя, ще кілька разів передовірені, а потім служили засобом пересування виконавців терористичного акту, які в подальшому кидали або спалювали їх. На таких автомобілях часто перебувають ідентифікаційні номери.

Список використаних джерел

1. Скорбач Т. Тероризм - одна з головних психологічних проблем сьогодення / Скорбач Т., Неплях О.// [Електронний ресурс]: Наукові конференції - Режим доступа: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2835>
2. Бахін В.П. Актуальні проблеми способів вчинення злочинів за умов істотної зміни характеру злочинної діяльності / Бахін В.П., Зав'ялов С.М. // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. - 2000. - № 2. - С. 178-182.
3. Тищенко В.В. Подготовка преступления как объект криминалистического исследования / Тищенко В.В. // Актуальні проблеми криміналістики: Матер.наук.-практ.конф. - Харків: Гриф, 2003. - С. 94-96.
4. Артамонов И.И. Терроризм: способы предотвращения, методика расследования: Монография / Артамонов И.И. - М.: Изд-ль Шуилова И.И., 2002. - 331 с.
5. Гасанов А.М. Расследование дел о массовых заболеваниях или пищевых отравлений людей / Гасанов А.М., Образцов В.А. // Черные дыры в Российском Законодательстве. Юридический журнал. - М.: 1с: Компьютерный Аудит, 2003. - № 4. - С. 425-436.
6. Рудоман В.И. Об использовании террористами химических и биологических отравляющих веществ. Тактика, объекты и цели преступников / Рудоман В.И. // Юридический вестник. - Ханты-Мансийск: Югра, 2003. - № 1. - С. 25-27.